

2. Segédlet a munkavédelmi követelmények érvényesítéséhez a létesítmények létrehozása, felújítása, korszerűsítése folyamán

(Folytatás)

IV.

A használatbavételi eljárás

1. A *beruházó* a használatbavételi eljárást akkor folytathatja le, ha az átadási tervdokumentáció mellékleteivel együtt rendelkezésre áll, és a próbauzem sikeres volt, továbbá ha a műszaki átadás-átvételi eljáráson a szakhatóságok által tett észrevételek közül azok, amelyek javítását, pótlását az üzembe helyezésig írták elő, teljesültek. A *beruházó* köteles a szakhatóságok nyilatkozatait — amennyiben az eljárásban nem vesznek részt — utólag beszerezni és az üzemeltető részére átadni.

A *beruházó* a használatbavételi eljárást csak a parancsnok használatba vételt engedélyező, vagy ideiglenes engedélyt meghatározott időtartamra adó „Munkavédelmi nyilatkozat” birtokában fejezheti be, és kérheti meg az építési használatbavételi engedélyt. A parancsnok döntése ellen a *beruházó* a munkavédelmi felügyeletet ellátó szerv vezetőjéhez fordulhat.

2. A *tervező* a műszaki átadás-átvételi eljáráson tett nyilatkozatát csak akkor köteles megismételni, ha az nem a létesítmény egészére (pl. részátadás) vonatkozott.

A generáltervezőnek ellenőrizni kell azonban a technológia tervezőjének nyilatkozatát, hogy — munkavédelmi szempontból — a létesítmény funkcionális működése, technológiai berendezései, felszerelése a biztonságos üzemeltetést kielégítik.

3. A *kivitelező* köteles a műszaki átadás-átvételi eljáráson észrevételezett hiányosságokat a használatbavételi eljárásig pótolni, kijavítani.

4. Az *üzemeltető* köteles a használatbavételi eljárás során, a parancsnok által kijelölt bizottság útján a létesítmények munkavédelmi alkalmasságát a funkcionális működés egészére kiterjedően felülvizsgálni. A felülvizsgálat végrehajtásához — szükség esetén — a parancsnok kérheti az előljáró, illetve a munkavédelmi felügyeletet ellátó szerv segítségét.

A használatbavételi eljárás során vizsgálni kell:

- a munkavédelmi tervfejezetben foglaltak megvalósítását;
- a munkavédelmi tervfejezetben nem szereplő, de a biztonságot érintő más szabványok és normatív előírások betartását;
- az átadási tervdokumentáció teljességét és tartalmát, a próbauzem, a nyomáspróbák, a teljesítmény és egyéb ellenőrző mérések dokumentumait.

A használatba vételt ellenőrző bizottságba célszerű kijelölni:

- a bizottság vezetőjét;

- a létesítmény parancsnokát;
- a munkavédelmi megbízottat;
- az elhelyezési szolgálat vezetőjét;
- a tűzvédelmi megbízottat;

amennyiben a létesítményben emelőgép és/vagy nyomástartó edény üzemel, sugárzás és/vagy mérgezés veszélye áll fenn:

- az emelőgép ügyintézőt;
- a nyomástartó edények ügyintézőjét;
- a mérgefelelőst és a
- sugárvédelmi felelőst is.

A használatbavételi eljárás rendjét jogszabály¹ írja elő.

A bizottság munkavédelmi ellenőrző tevékenységének főbb szempontjai:

A létesítmény parancsnoka ellenőrzi:

- a próbaüzem megfelelőségét;
- a szakszemélyzet megfelelő kiképzését;
- a létesítmény funkcionális működését, ezen belül a technológiai (műveleti), kezelési és karbantartási utasítások meglétét, a biztonsági előírások (egyéni és kollektív védőberendezések, eszközök) alkalmazását;
- a Parancsnoki Munkavédelmi Utasítás létesítményre vonatkozó részét.

A munkavédelmi megbízott

— segíti a használatbavételi eljárás lebonyolítását, ezen belül irányítja a biztonsági felelősök (emelőgép ügyintéző, sugárvédelmi megbízott stb.) ellenőrző munkáját;

— gondoskodik a létesítményre vonatkozó Parancsnoki Munkavédelmi Utasítás (PMU) elkészítéséről;

— köreműködik a „Parancsnoki munkavédelmi nyilatkozat” elkészítésében;

— amennyiben „ideiglenes használatba vételt” engedélyezett a parancsnok, úgy figyelemmel kíséri a határidő és az esetleges munkavédelmi korlátozások betartását.

Az elhelyezési szolgálatvezető ellenőrzi:

— az átadási tervdokumentáció teljességét, a nyomvonal tervek naprakészségét;

— a mérési és nyomáspróba jegyzőkönyvek (érintésvédelem, villámvédelem, nyomáspróbák jkv.) megfelelőségét, az elektromos szabványosságai vizsgálat megállapításait;

— a közművek nyilatkozatait;

— a karbantartók nyilatkozatait, karbantartási szerződéseket;

— a berendezések garanciális, szavatossági bizonylatait, próbaüzemi jegyzőkönyveit.

Az egészségügyi szolgálatvezető ellenőrzi:

— az MN Közegészségügyi Járványügyi Felügyelet előírásainak teljesítését;

¹ A 12/1986. (XII. 30.) ÉVM rendelet.

— az MN egészségügyi szakelőírásainak a létesítményre vonatkozó teljesülését.

A *tűzvédelmi megbízott ellenőrzi* az MN Tűzvédelmi Szakhatóság (HM MN Vegyivédelmi Főnökség Tűzvédelmi Osztálya) előírásainak teljesülését, a tűzvédelmi előírások betartását.

5. A *szakhatóságok* ellenőrzik a műszaki átadás-átvételi eljáráson feltárt hibák kijavítását. A létesítmény biztonságos üzemeltetését szakszempontok szerint minősítik, így a létesítés használatba vételéhez

- megfelelés esetén hozzájárulnak;
- kisebb hibák esetén — határidőhöz kötött javítási előírással — ideiglenes hozzájárulást adnak;
- élet- és balesetveszély, illetve súlyosabb szakhibák esetén hozzájárulásukat megtagadják.

6. A *közművek* ellenőrző tevékenysége általában a műszaki átadás-átvételi eljáráson befejeződik. Fennmaradó hiba esetén — amennyiben a kivitelező a kifogásokat nem javítja ki — hozzájárulásukat (bekapcsolási, szolgáltatási engedély) megtagadják, illetve a javítási költséggel a beruházót, kivitelezőt megterhelik.

Fontos az üzemeltető részéről a közművek nyilatkozatait figyelemmel kísérni, mert tervezői, beruházói mulasztás esetén büntető tarifát alkalmaznak, pl.: fogyasztási előszerződés elmulasztása esetén vagy hibás szennyvíztisztítás esetén stb.

A *műszaki átadás-átvételi, illetve használatbavételi eljárás* feladatait illetően fontos ismerni a következőkben ismertetett dokumentációkat és azok tartalmát.

Az átadás-átvételi eljárás során a kivitelező köteles *átadási dokumentációt* szolgáltatni. Az átadás-átvétel megkezdésekor a teljesítés elbírálásához szükséges iratokat (pl. átadási tervdokumentáció, építési napló és annak mellékletei, ellenőrzési mérések, egyéb vizsgálati eredmények, építési, létesítési engedélyek) amelyek együttesen az átadási dokumentációt képezik, az eljárásban résztvevők rendelkezésére bocsátja. E dokumentációkba az eljárás összes résztvevője betekinthez.

Az *átadási tervdokumentáció* a kivitelezési tervdokumentáció olyan példánya, amelyen a kivitelező a terv és a kivitelezett állapot közötti eltéréseket feltüntette, vagy igazolta, hogy a kivitelezés a terv szerint készült.

Az átadási tervdokumentációnak feltétlenül tartalmaznia kell:

- a helyszínrajzot;
- az elhelyezési rajzokat;
- az alaprajzokat;
- a szerkezeti rajzokat, metszeteket (csomópontokat);
- az épületgépészeti rajzokat (friss víz, ipari víz, fűtés, meleg víz, csatorna, gáz, elektromos, technológiai vezetékek stb.) alaprajz, függ. csőterv, nyomvonalterv stb.;
- műleírásokat (technológiai, műveleti, kezelési, karbantartási utasításokat), gépkönyveket;
- kapcsolási (összeállítási) rajzokat;

- gép, berendezés elhelyezési rajzait;
- technológiai tervet;
- munkavédelmi tervfejezetet;
- a műszaki számításokat, előírásokat;
- a tűzrendészeti számításokat;
- az egyeztetési jegyzőkönyveket;
- az eljáró szakhatóságok nyilatkozatait;
- a közművek előzetes engedélyeit, nyilatkozatait;
- az érvényes vízminta eredményt.

Az átadási tervdokumentáció mellékletei közt legyenek:

- a tervezői nyilatkozatok (a terv megfeleléséről, az üzembehelyezhetőségről);
- a kivitelezői nyilatkozatok (átadási üzembe helyezési);
- a közmű nyilatkozatok (bekapcsolási, üzembe helyezési engedélyek);
- a mérési jegyzőkönyvek (érintésvédelem, villámvédelem, teljesítmény stb.);
- az elektromos szabványossági vizsgálat jegyzőkönyve;
- nyomáspróbák jegyzőkönyvei;
- karbantartási nyilatkozatok, szerződések;
- üzemi próba, próbaüzemi jegyzőkönyvek;
- az üzemeltető parancsnok által kiadott használatbavételi engedély.

Részletesebben ismertetve a tervdokumentáció mellékleteit

A tervezői nyilatkozatok

A tervezőnek írásban kell nyilatkoznia arról, hogy a terv a hatályos munkavédelmi előírásoknak és szabványoknak megfelel.

Az üzembe helyezési eljáráson a tervezőnek felül kell vizsgálni az elkészült létesítményt a funkcionális működés teljes egészére vonatkozóan. A tervtől eltérő kivitelezés esetén meg kell vizsgálnia, hogy az eltéréssel kialakított létesítmény a munkavédelmi előírásoknak, szabványoknak megfelel-e (MN ÉKSZ 116. pontja). Amennyiben a tervező nincs jelen, úgy a beruházó kötelessége a nyilatkozat beszerzése.

A kivitelezői nyilatkozatok

A kivitelező (házilagos kivitelezés esetén a felelős műszaki vezető) nyilatkozni köteles arról, hogy az építési munkát az építési engedélynek és ahhoz tartozó helyszínrajznak és műszaki terveknek, továbbá az esetleg engedélyezett eltérésnek megfelelően végezte el, s az építmény rendeltetésszerű és biztonságos használatra alkalmas.

Közmű nyilatkozatok

A közmű nyilatkozatokat a tervező, illetve beruházó köteles beszerezni. A közmű (szolgáltató) először a tervekészítés időszakában nyilatkozik arról, hogy szolgáltatását (víz, elektromos áram, gáz, csatorna, távfűtés, telefon stb.) milyen körülmények között — feltételek felsorolásával — biztosítja. A létesítés megvalósításakor a közművek figyelme, ellenőrző tevékenysége kiterjed a szolgáltatást ellátó hálózat szakszerű építésére is (bővebbet a nyomáspróba jegyzőkönyvek címszó alatt).

A műszaki átadás-átvételi eljárás alkalmával, amennyiben a közművek a létesítést az előírásoknak megfelelően találják, a bekapcsolási engedélyt megadják. Észrevétel esetén írásban nyilatkoznak a javítás módjáról és határidejéről. Rezsim feltételek esetén az MN BTEIG nyilatkoznak.

Mérési jegyzőkönyvek

Szabványok és rendeletek írják elő a létesítmény próbaüzeme előtti mérések végrehajtását. Ilyen kötelező mérés pl. az érintésvédelem és a villámvédelem ellenőrző mérésének végrehajtása és jegyzőkönyvben rögzítése. A műszaki átadás-átvételi eljárás során a beruházó, illetve az illetékes szakhatóságok a jegyzőkönyveket ellenőrzik.

Az érintésvédelem és villámvédelem ellenőrző mérésének megléte a műszaki átadás-átvételi eljárás befejezésének feltétele.

Nyomáspróba jegyzőkönyvek

A nyomáspróbákat MSZ-ek írják elő. Amennyiben közművek végzők a szolgáltatást (frissv íz, gáz, csatorna, távfűtés stb.) úgy eltakarás előtt a nyomáspróbákat a közmű jelenlétében kell megtartani és eredményét az építési naplóban kell rögzíteni. Sikertelen nyomáspróbát meg kell ismételni. A kivitelező házi nyomáspróbájának elfogadása csak különleges esetben indokolt, ekkor a beruházónak az üzemeltető katonai szervezet szakszolgálatának (elhelyezési szolgálat, technológiai vezeték nyomáspróbája esetén az illetékes szakszolgálat) jelenlétét is biztosítani kell. Amennyiben rezsim intézkedések miatt a közművek részvétele nem lehetséges, úgy az MN Építésfelügyeletet ellátó szerv (MN BTEIG) részvétele szükséges.

Karbantartási nyilatkozat, karbantartási szerződés

Az üzemeltető a létesítmény, annak gépei és berendezései kezeléséről, karbantartásáról, a kezelő személyzet oktatásáról, képzéséről a jogszabály szerint gondoskodik.

A kivitelező (vállalkozó) köteles az üzemeltető kezelő személyzetét is a tevékenységi körébe tartozik, a szükséges irányító szakszemélyzetet a biztonságos üzemserű kezelésre kioktatni. Ha a berendezés gyártása a próbaüzem egész tartamára a vállalkozó biztosítja.

A kezelési utasítások feleljenek meg a KÁBESZ „Gépek, berendezések, szerszámok, haditechnikai eszközök biztonsági előírásai” fejezetének, különösen a 171., 173., 176. pontjainak, valamint a vonatkozó MSZ² előírásainak.

A létesítmény karbantartási szerződésére a tervező a tervdokumentációban tesz javaslatot.

Teljesítmény mérések, beszabályozási jegyzőkönyvek

A teljesítmény mérési jegyzőkönyvében ki kell térni a szellőzés, zajrezgés, világítás, fűtés, technológia stb. műszaki jellemzőin túl a munka- és egészségvédelem jogszabályi előírásainak teljesülésére is.

² Jelenleg MSZ 14. 399—80.

Az üzemi próba

Az üzemi próba a próbaüzemet megelőző eljárás, amely azt hivatott bizonyítani, hogy a szerelési munka befejeződött, és a berendezés próbaüzemre alkalmas.

Az üzemi próbák keretében el kell végezni azokat a beállítási és ellenőrzési feladatokat, amelyek csak a berendezés üzemeltetése alatt valósíthatók meg.

A próbaüzem

A próbaüzem célja annak megállapítása, hogy a berendezés minden összetartozó egysége (valamennyi gépészeti, villamos szabályozó stb. egysége) és a berendezés összessége teljesíti-e a szavatolt, a kiviteli tervekben és a szerződésekben előírt műszaki feltételeket. A berendezés és annak segédberendezései részeikben és együttesen megfelelnek-e a szabványokban és szerződésben foglaltaknak, továbbá a tartós és rendeltetészerű működtetés követelményeinek.

A próbaüzem akkor tekinthető befejezettnek, ha a berendezés a próbaüzemre meghatározott időtartamon át előírt teljesítmény mellett, lényegesebb üzemzavar nélkül üzemel és a megrendelővel (üzemeltetővel) lefolytatott vizsgálat is sikerrel járt.

1. *A beruházó a létesítmény használatbavételekor kapott parancsnoki „Munkavédelmi nyilatkozat” birtokában megkéri az építési használatbavételi engedélyt az illetékes építési hatóságtól. A kapott határozatot az üzemeltetőnek — illetve a jogszabály előírása szerinti szervnek — átadja.*

2. és 3. *A tervezőnek és a kivitelezőnek a létesítmény engedélyezési eljárásában csak ideiglenes engedélyezés esetén van munkavédelmi feladata. Az ideiglenes használatbavétel esetén gondoskodniuk kell a balesetmentes használatról.*

4. *Az üzemeltető munkavédelmi feladata az engedélyezési eljárásban*

a) *A parancsnoki használatbavételi ellenőrzés*

A használatbavételt ellenőrző bizottság megállapításait összegezve a parancsnok dönt a létesítmény használatbavételéről.

A felülvizsgálat eredményétől függően a parancsnok a használatbavételt munkavédelmi szempontból:

— engedélyezi, ha az egészséges és biztonságos munkavégzés, a katonai feladatteljesítés feltételei adottak;

— meghatározott időtartamra engedélyezi, ha a tapasztalt hibák közvetlen balesetveszélyt nem okoznak és a beruházó által azok kijavítására felajánlott határidőt elfogadja;

— nem engedélyezi, ha közvetlen élet- vagy balesetveszély áll fenn.

b) *A parancsnoki használatbavételi engedély, munkavédelmi nyilatkozat kiadása*

A parancsnok a létesítmény használatba vételét munkavédelmi nyilatkozat kiadásával engedélyezi vagy tiltja meg.

A munkavédelmi nyilatkozat indoklásában a parancsnok hivatkozzon:

- a) a munkavédelmi fejezetben foglaltak megvalósítására;
- b) a biztonságra vonatkozó szabványok és más normatív előírások teljesítésére;
- c) az átadási tervdokumentáció és a jogszabályokban előírt mellékletek, bizonylatok meglétére, főbb megállapításaira, *ezen belül kitérve a:*
 - tervező munkavédelmi nyilatkozatára;
 - a teljesítmény és más ellenőrző mérések (érintésvédelem, villámvédelem stb.) megállapításaira;
 - a nyomáspróbák (víz-, fűtési vezetékek és berendezések, technológiai vezeték, csatorna stb.) eredményeire;
 - a próbauzemi jegyzőkönyv megállapításaira;
 - a közművek bekapcsolási, üzembe helyezési engedélyeire;
 - a karbantartó nyilatkozatára;
- d) ideiglenes hozzájárulás esetén a hozzájárulás feltételeire;
- e) a használatbavétel engedélyezésének megtagadása esetén a közvetlen élet- vagy balesetveszélyt jelentő körülményekre.

d) *A munkavédelmi nyilatkozat nyomtatványai*

A „Munkavédelmi nyilatkozat” nyomtatványai az MN Központi Ruházati Anyagraktárban kaphatók.

A rendelési számaik:

MN HF 41-1496	„engedélyezem”
MN HF 41-1605	„ideiglenesen engedélyezem”
MN HF 41-1507	„nem engedélyezem”

A parancsnok által kiadott munkavédelmi nyilatkozatból

- 1 példányt az átadási tervdokumentációhoz kell csatolni;
- 1 példányt a munkavédelmi felügyeletet ellátó katonai szervnek;
- a további példányokat a létesítésben résztvevő más szervek (beruházó, MN BTEIG, tanács, szakhatóságok) kérés szerint kell megküldeni.

5. *Szakhatóságok* eljárása a létesítmény használatbavételi engedélyezésénél

Az építési hatóság (tanács, MN BTEIG) a beruházó kérelmére, az eljáró szakhatóságok és az üzemeltető parancsnoknak a létesítmény használatbavételéhez hozzájáruló nyilatkozatai alapján — jogszabály szerint — a létesítmény használatbavételéről az engedélyt határozatban kiadja.

6. *A közművek* a hatósági engedélyezési eljárásban nem vesznek részt.

1. *A beruházó* a használatbavételt követően — jogszabály előírása szerint — köteles a garanciális és szavatossági eljárásokat lefolytatni.

Az eljárások során a jegyzőkönyvben rögzített javításokat köteles a kivitelezővel vagy a kivitelező terhére a megállapított határidőre elvégeztetni.

2. *A tervező* a használatbavételt követően a beruházó felszólítására vesz részt az eljárásokban. A garanciális és szavatossági munkáknál figyelemmel kíséri a szakszerű javítást.

3. *A kivitelező* köteles a beruházó illetve az üzemeltető felszólítására, a garanciális és szavatossági munkákat a megállapított és vállalt határidőre, a jogszabály előírása szerint elvégezni.

4. *Az üzemeltető* a jogszabályban megjelölt határidőn belül jelzi igényét a beruházónak, illetve a kivitelezőnek a garanciális és szavatossági munkákra.

Részt vesz a beruházó által kitűzött garanciális bejáráson. Amennyiben a garanciális és szavatossági munkák javítási minőségével nem ért egyet, úgy felszólítja a beruházót a megfelelő javítás elvégzésére. *Fontos* a jogszabályban meghatározott garanciális és szavatossági munkákra *a bejelentési határidő betartása*.

5. és 6. A garanciális és szavatossági munkákban a szakhatóságok és a közművek csak külön kérésre, meghatározott esetekben vesznek részt.